

limburgs tijdschrift voor genealogie

Administratie: Postbus 83, Maastricht

Redactie: Spaanse Singel 12, Beek

Postrekening: 10 37 880

Verschijnt tenminste éénmaal per kwartaal

JAARGANG 6, NUMMER 2, APRIL 1978

BETER LAAT DAN NOOIT

Deze verzuchting zal door menig lezer geslaakt worden als hij dit nummer ontvangt. Inderdaad is dit nummer aan de late kant. Allerlei omstandigheden hebben de verschijning ervan vertraagd. De redactie zal trachten de opgelopen achterstand in de loop van het jaar in te halen. Verheugend is overigens dat bij de vertragende omstandigheden niet gebrek aan kopij behoort. We kunnen momenteel uit een rijke voorraad putten, wat het ons mogelijk maakt veel variatie in de afleveringen te brengen. Voor de auteurs of voor belangstellenden voor een bepaalde serie kan het echter wel eens de vervelende consequentie hebben dat men lang op plaatsing moet wachten. Toch raden wij iedereen af met inzending te wachten tot een „slappe” tijd, want ten eerste hopen wij dat die nooit komt, ten tweede kan uw artikel pas ingepland worden als het bij de redactie is en zal zodoende nog later aan de beurt komen.

Tussen Pasen en Nieuwjaar

Als u deze regels leest en u hebt ingetekend, dan hebt u uw exemplaar al ontvangen of u ontvangt het zeer binnenkort. Ook hiervan is de verschijning vertraagd, omdat aan dit voor ons en voor onze drukker nieuwe project toch meer haken en ogen zaten dan voorzien was. Bovendien is de omvang groter geworden dan geraamd (nl. 180 i.pl.v. 144 pagina's). Het is nu in elk geval een fraai werk geworden, dat in uw boekenkast niet zal misstaan (zeker de gebonden exemplaren niet!), maar dat ieder familielid als een waardevol bezit zal beschouwen, en dat door menig genealoog geraadpleegd en als voorbeeld benut zal worden. Men kan het nog bestellen door storting of overschrijving van f. 45,— (ingenaaid), of f. 55,— (gebonden) op girorekening 3409800 t.n.v. Beheerder Informatiecentrum, te Geleen, vermelding: Genealogie Vijgen.

Inhoud van dit nummer:

21. Mededelingen.
21. Boekbespreking.
22. Vraag- en antwoordrubriek
23. Een hypothese herzien,
door L.J.W.G. Schelberg, Singel 76, 3112 GR Schiedam.
27. Servaas Jonkhout, bijgenaamd „Vaos de Jaeger”, uit Geulle,
door L.J. Jonkhout, Jacob van Heemskerckstraat 2, 4702 TH Roosendaal.
31. Het gemeente-archief van Heerlen heeft u veel te bieden,
door M.A. van der Wijst.
36. Tweede aanvulling lijst beschikbare genealogische bronnen.
37. Genealogische gegevens op grafstenen uit vorige eeuwen,
door F. Ramaekers, Steenbokstraat 9, 6531 TE Nijmegen; wordt vervolgd.

BOEKBESPREKING

J.H. Strijkers: „De familie Purnot en Pernot. Geschiedenis van een Maasschippersgeslacht”. Berg a.d. Maas januari 1978, uitgave in eigen beheer. Te verkrijgen door overschrijving van f. 31,— op giroreke-

ning 3601428 t.n.v. J.H. Strijkers, Koningsberg 17, Berg a.d. Maas. Men kan het ook op bovengenoemd adres afhalen, tegen betaling van 27,50.

Onvermoeibaar gaat de heer Strijkers door ons steeds opnieuw te verrassen met een uitgave van zijn hand. Ze worden bovendien steeds fraaier en interessanter! Ook nu geen gortdroge opsomming, maar veel bijzonderheden waardoor zulk een familie ook voor de niet rechtstreeks geïnteresseerde gaat leven. Heer Strijkers, ga zo door! Limburgs genealogen zullen er u dankbaar voor zijn.

Maurice Goyens: „Geschiedenis van de winningen Nicolai te Wilderen en Omgeving”, Hasselt 1976, uitgave in eigen beheer. Te bekomen bij M.H. Goyens, Leopoldplaats 33a/3, Hasselt 3500. Prijs 150 francs, port inbegrepen. Postcheque rekening Brussel 000-0063177-30.

Dit aardige, 86 blz. tellende boekje, toont welk een boeiend resultaat men bereikt als men zijn genealogisch onderzoek richt op de bewoners van een bepaald landbouwbedrijf, zeker wanneer dit bedrijf telkens in de familie vererft, zonder dat dezelfde achternaam gehandhaafd blijft. Men kan daardoor een aantal families in zijn onderzoek betrekken, waarover men ook boeiende bijzonderheden kan achterhalen. Het werkje is voorzien van een aantal uitslaande genealogische tabellen. Warm aanbevolen!

Verbeteringen en aanvullingen op het artikel:

De onderlinge verwantschap van enkele bekende families, door M. Schoolmeesters, LTG 77-63/77.

- nr. 6: R.S. moet zijn: R.G. (= Roermondse Geslachten).
- nr. 71: toevoegen: Henricus werd geboren te Berg en Terblijt 30-1-1759, als zoon van Petrus en Maria Huits.
- nr. 75: 85 en 87, moet zijn 85 t/m 87.
- nr. 107: wnm, moet zijn: oud-
- nr. 170: toevoegen: Hieruit geboren Jean Nelissen-Dohmen en Guil. Nelissen-Jennen, beiden met kinderen.
- nr. 174: Beckers = Maria Catharina Hubertina Beckers.
- nr. 175: Maria Helena Vencken = Maria Helena Canoj. Tevens toevoegen: Zij zijn de schoonouders der twee gebroeders Jean en Henri Maes, brouwers, resp. te Stramproy en Echt.
- nr. 182: 28-8-1847 moet zijn: 28-8-1747.
- nr. 194: toevoegen: en Anna Augusta Reynen, tr. met Jacob Lambert Laboyrie, hieruit 3 zonen en 2 dochters.
- nr. 221: niet Emile, maar Mathieu Galiart was lid Gedep. Staten.
- nr. 239: achter zoons toevoegen: uit 1961 en 1966.
- nr. 244: moet zijn: Henrina Gertrude Schoolmeesters, geb. Roosteren 11-10-1712, tr. met Walter Geusen, geb. Roosteren 17-12-1697.
- nr. 259: Hierna in te voegen: Een uitgebreide genealogie Schoolmeesters met kwartierstaten is opgenomen in: Genealogieën deel II, door drs. E. Delhougne.

VRAAG - EN ANTWOORDRUBRIEK

124. GOEDE(N) – GOODE(N) – GOIDE(N) – GOYDE(N)

Alle gegevens over bovenstaande familienamen in Limburg, Brabant en België zijn welkom bij: *W.P. de Goede, Reviusstraat 86, 1813 CV Alkmaar.*

125. THOONEN

Mijn voorouders komen allen uit Belgisch Limburg, nl. de streek rond Tongeren. Toch ben ik benieuwd of de naam ook in Nederlands Limburg voorkomt. Alle gegevens zijn welkom bij: *Guy Thoonen, 35 Lijsterstraat, B-9730 Nazareth, België.*

126. DRESEN

Wie kan nadere informatie geven over de herkomst en voorouders van Godefridus Dries (Dresen), die op 25-10-1702 te Roggel huwde met Naelken (Cornelia) Leeten (Leytens)? *A. Dreessen, Burg. Martinstraat 5, B-3760 Lanaken, België.*

EEN HYPOTHESE HERZIEN

Toen in 1975 in dit tijdschrift door mij de wens werd uitgesproken, dat een toevalsvondst meer licht zou mogen werpen op de oorsprong van de familie Schelberg, en dat met name meer feiten beschikbaar zouden mogen komen over de stamvader Jan van Schelberg alias de Mulder uit Swolgen, kon niet worden bevroed dat deze wens inderdaad in werkelijkheid zou worden omgezet (1).

Reeds snel echter na publikatie van het desbetreffende artikel ontving ik enige reacties, waarvan er één van immens belang bleek te zijn. De heer H. Beurskens uit Swolgen schreef mij namelijk dat hij bij zijn ordening van de te Swolgen bewaarde kerkelijke archivalia – waarbij hij ook aanzienlijke delen van het schepenbank-archief had gevonden – herhaalde malen de namen Van Schelberg en De Mulder was tegengekomen. Nader onderzoek volgde, waarbij mede door de speurzin en de oplettendheid van de heer Beurskens tal van gegevens aan het licht kwamen. De uiteindelijke resultaten waren van dien aard, dat een aanvulling op de eerder genoemde publikatie gerechtvaardigd leek. Mijn hypothese omtrent de afstamming van Jan van Schelberg alias de Mulder uit de familie der Swolgen leenmannen Van Schelberg (waarvoor ik korthedshalve verwijs naar bovengenoemde publikatie) kon – zo bleek – niet in zijn totaliteit worden gehandhaafd, maar wel werden er thans sluitende bewijzen gevonden voor een directe afstamming van de stamvader van de familie Schelberg uit de familie Van Schelberg, en kon de genealogie Schelberg met één generatie, en met zeer veel nieuwe gegevens, worden uitgebreid. Centraal in de bewijsvoering staat de Schelbergshof te Swolgen, oorspronkelijk deel uitmakend van het leen van Van Schelberg (2).

Met dit leen, sinds 1409 in het bezit van Van Schelberg, werd op 25 november 1583 als laatst bekende leenman beleend Johan van Schelberg als opvolger van zijn overleden vader, eveneens Johan van Schelberg geheten (3). Op 13 februari 1596 wordt in de Overdrachtsregisters van Venlo 1594/1598 een zekere Reiner van Schelberg genoemd als bezitter van een goed te Swolgen van waaruit hij jaarlijks drie malder rogge schuldig is aan Willem Everts uit Blitterswijk, en dit goed is – zoals later blijken zal – de Schelbergshof. Tot nu toe vonden wij geen verklaring voor het feit dat een boerderij die aanvankelijk in leen gegeven was, later in eigendom is overgegaan.

Over gemelde Reiner van Schelberg werden tal van bijzonderheden achterhaald. Hij moet omstreeks 1535 zijn geboren, was gehuwd met een zekere Lysbeth N., die hem ten minste drie kinderen schonk, te weten Wyncken, Jan, en Metien of Mechtildis. In 1558 verkoopt hij samen met zijn echtgenote „de Hoge Drijss aen die Raetacker Koel” aan de kerk van Swolgen (4).

Tussen 1577 en 1596 wordt hij talloze malen vermeld als schepen van Swolgen en Broekhuizenvorst. Verder is hij tussen 1581 en 1583 pachter van de tienden der nieuwe erven te Broekhuizenvorst, en tussen 1581 en 1592 pachter van de „koren en smael tienden van de nieuwe erven” te Swolgen (5). Op 18 oktober 1596 maakt hij „krank zijnde” zijn testament en sticht in de kerk van Swolgen een jaardienst voor zichzelf, zijn echtgenote Lysbeth, zijn – helaas niet met name genoemde – ouders, en zijn zoon Jan (6). Hij moet echter nog tot ongeveer 1606 geleefd hebben, want het gemelde jaargetijde wordt pas op 5 januari 1606 „te boek gesatt”; ook uit aantekeningen in het „Lijfgewins Legerboeck van Swolgen” kan een dergelijke conclusie getrokken worden (7).

De Schelbergshof moet daarna in handen gekomen zijn van Reiners zoon Wyncken van Schelberg, zoals hierna zal blijken. Deze Wyncken zal rond 1560 zijn geboren, en is overleden tussen 11 oktober 1618 en 13 februari 1620. Hij was gehuwd met Bertien N., zij overleed tussen 3 maart 1622 en 7 april 1622. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

In 1584 leent Wyncken samen met Bertien aan de schepenen en naburen van Swolgen en Broekhuizenvorst de som van 300 dalers (8). Tussen 1584 en 1617 wordt hij herhaalde malen genoemd als schepen van Swolgen, ook komt hij als kerkmeester voor. Van 1592 tot 1599, en in 1606, is hij pachter van de tienden der nieuwe erven te Swolgen (9).

Op 5 oktober 1617 begint hij een proces tegen Derick van de Kerckhoff van Broekhuizen, die hem 40 stuiver brabantisch schuldig is. De laatste aantekening over dit proces in de protocolregisters van Swolgen dateert van 11 oktober 1618, en Wyncken moet kort daarna overleden zijn (10).

Immers, op 13 februari 1620 klaagt Hieronymus Meeler, pastoor van Swolgen, als testamenteur van Wyncken van Schelberg tegen Aert Bolten, koster van Maasbree, daar laatstgenoemde zich meester heeft gemaakt van „gerede en ongerede goederen” uit het bezit van Wyncken zaliger.

Hieronymus Meeler is samen met Jan Ramaeckers, scholtis van Oijen, als testamenteur aangesteld daar Wynckens weduwe Bertien „.... niet en weet wat haer dienlick solle moegen wesen, dierhalve sij wenich verstandts is hebbend”. Aert Bolten antwoordt op 24 september 1620 dat de aanklacht ongeldig is daar zij niet op tijd is ingebracht.

Kort daarna evenwel, op 27 juni 1621, begint Jan Ramaeckers als testamenteur een proces tegen Aert Bolten en zijn schoonzoon Peter van Tongerlo, daar zij enige wilgen hebben laten kappen op het goed van Wyncken van Schelberg zaliger. Uit dit proces, dat duurt tot 27 april 1623 (en dit voor een paar wilgen!) blijkt het volgende: Bertien weduwe van Schelberg heeft haar domicilie gekozen bij Aert Bolten, die haar onderhoudt uit de inkomsten van de hof van haar overleden man en – zo dat nodig mocht zijn – uit de renten van leningen die Wyncken in het verleden heeft verstrekt. Deze inkomsten zijn haar bij testament toegezegd, doch hierbij is haar tevens opgelegd, dat zij „... vanden gereijden ofte ongereijden guederen geijne soll verbringen ofte veralienieren ...”.

Het waaróm hiervan zal blijken.

Jan Ramaeckers argumenteert dat Bertien op grond van genoemde passage uit het testament niet het recht had om Aert Bolten wilgen te laten kappen op het goed, temeer daar zij genoeg inkomsten heeft om zonder nood te leven. De schepenen beslissen overeenkomstig, en Aert Bolten wordt veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding voor de afgehakte wilgen en tot betaling van de proceskosten. Tijdens dit proces overlijdt Bertien N.

Op 11 mei 1623 begint een zekere Jan de Mulder van Tienray (hij is de vader van de in de aanhef van dit artikel genoemde Jan van Schelberg alias de Mulder) als „rechte erfgenaem van voerss(egde) Bertien” een proces tegen Aert Bolten en eist 100 dalers op die hem door Bertien vermaakt zouden zijn, alsmede teruggave van enige meubels en andere zaken, die Aert Bolten van de hof van Wyncken van Schelberg heeft laten halen. Deze Jan de Mulder is – zoals uit een latere aantekening (van 26 september 1627) blijkt – „principaele hereditarius van de naegelaetene erfgoederen van Wyncken van Schelberch zij(n) Ohm”, en nu wordt ook duidelijk waarom Bertien geen recht had op de goederen van haar overleden man, namelijk omdat deze in hun geheel waren vererfd aan Jan de Mulder. In het proces dat volgt komt men kennelijk tot een vergelijk, daar op 16 november 1623 in de gerechtsprotocollen de zaak met een opmerking hierover wordt afgedaan.

Van 24 oktober 1625 tot 6 mei 1630 vindt een proces plaats tussen Jan Ramaeckers en Jan de Mulder over terugbetaling van kosten die Jan Ramaeckers tijdens zijn testamenteurschap gemaakt heeft, en waarbij de laatstgenoemde in het gelijk wordt gesteld. Jan de Mulder weigert echter om te betalen, en de procedure sleept zich voort tot 20 november 1631. Jan Ramaeckers is dan overleden (dit moet hebben plaatsgevonden tussen 11 september 1631 en 16 oktober 1631) en zijn zoon, eveneens Jan geheten, heeft inmiddels zijn plaats ingenomen. Men komt na 20 november 1631 kennelijk tot een accord, aangezien de gerechtsprotocollen met een opmerking dienaangaande de zaak afsluiten (11). In dezelfde periode, van 23 september 1626 tot 10 december 1626, procedeert Trijn N., weduwe van Willem Hermans, als erfgename van Willem Everts en Leentien echtelieden uit Blitterswijk, tegen Jan de Mulder, daar de laatstgenoemde „... gehalden is als Erffgenaem vanden Hoff tot Schelsberghs Jaerlix tho betaelen aan die nacomelingen van Willem Everts en Leentien gewesene Eluiden Zl tot blitterswich drije malder roggen”, terwijl Jan de Mulder dit geweigerd heeft. Trijn N. kan echter „... met segel en brieff” haar gelijk bewijzen (12).

Deze rechtszaak is interessant, omdat hieruit blijkt, dat in het jaar 1626 op de Schelbergshof dezelfde last rustte op het goed waarvan – zoals in het begin van dit artikel werd vermeld – in 1596 Reiner van Schelberg de eigenaar was, m.a.w.: de Schelbergshof is identiek aan dit goed en is via Wyncken van Schelberg in het bezit van Jan de Mulder gekomen.

Een vierde proces waarbij Jan de Mulder in deze periode is betrokken wordt tegen hem gevoerd door zijn oom Thijs Beelkens of Mechelkens, gehuwd met een zuster van Wyncken van Schelberg, Metien of Mechtildis genaamd. Dit proces wordt tussen 11 maart 1627 en 23 november 1628 gevoerd om 90 daalders uit de nalatenschap van Wyncken van Schelberg, waarop Thijs Beelkens nog recht meent te hebben. Thijs Beelkens wordt in het gelijk gesteld, en Jan de Mulder veroordeeld tot betaling van het genoemde bedrag en van de proceskosten (13).

Uit de gegevens die uit al deze processtukken naar voren komen blijkt, dat Jan de Mulder van Tienray door zijn oom Wyncken van Schelberg tot belangrijkste erfgenaam van diens goederen was gemaakt, zulks onder voorbijgaan van Wynckens weduwe (ook al genoot zij tijdens haar leven de inkomsten van Wynckens goederen) en van andere naaste verwanten, waaronder zijn oom Thijs Beelkens of Mechelkens. Ofschoon Wyncken van Schelberg in de stukken consequent de oom van Jan de Mulder wordt genoemd, is hieruit niet af te leiden hoe deze familie-relatie nu precies was. Immers, hiervan uitgaande, hebben wij de volgende mogelijkheden:

- a. Jan de Mulder was de zoon van een broer of zuster van Wyncken van Schelberg, óf:
- b. Jan de Mulder was een zoon van een broer of zuster van Bertien N., de echtgenote van Wyncken van Schelberg.

Als wij daarnaast echter in beschouwing nemen, dat Jan de Mulder óók herhaaldelijk Thijs Beelkens als zijn oom betitelt, dat derhalve Thijs Beelkens' echtgenote Metien van Schelberg de tante is van Jan de Mulder, dan *moet* Jan de Mulder de zoon zijn van een broer of zuster van Wyncken van Schelberg, en vervalt de onder b genoemde mogelijkheid.

Gaan wij nu uit van de ons op dit moment ter beschikking staande gegevens, dan zien wij dat ons slechts één broer van Wyncken van Schelberg bekend is, nl. Jan van Schelberg, en dat wij geen andere zuster van hem kennen dan Metien (hetgeen natuurlijk niet bewijst dat er geen andere zusters of broers waren).

Wij achten het echter op grond van de ons thans bekende gegevens het meest waarschijnlijk, dat Jan de Mulder de zoon is van Wyncken's broer Jan van Schelberg.

Hoe kan nu iemand die, zoals door ons wordt aangenomen, stamt uit de familie Van Schelberg, in de archiefstukken voortdurend als een „De Mulder” ten tonele verschijnen? Om deze vraag te beantwoorden moeten wij nog eens terugkomen op het in ons vorig artikel genoemde feit dat Wyncken van Schelberg op 20 mei 1593 optreedt als „momboir” van Griet Smullers of De Mulder van Tienray (14). Dit wijst zonder enige twijfel op een relatie tussen beiden. Het is inmiddels duidelijk dat Griet Smullers niet de echtgenote van Wyncken geweest kan zijn (zoals in het vorig artikel werd verondersteld) doch wél kan zij de echtgenote zijn geweest van Wynckens broer Jan van Schelberg, en treedt Wyncken als haar momboir op omdat zij inmiddels weduwe is geworden. Jan van Schelberg immers moet jong zijn overleden daar zijn vader Reiner van Schelberg in diens testament uit 1596 voor hem een jaargetijde sticht. Jan de Mulder moet dan vernoemd zijn naar zijn moeder, pachteres van de Tienrayse molen, hetgeen beslist niet vreemd is als we aannemen dat Jan's vader jong is overleden, en dat Jan als molenaar haast vanzelfsprekend „de Mulder” werd genoemd door zijn dorpsgenoten.

Ook nu ontbreken ons helaas sluitende bewijzen voor de bovenstaande veronderstellingen, maar een *familierelatie* tussen de thans in Limburg levende familie Schelberg (en de hieraan verwante familie Schelbergen, voornamelijk in Noord-Limburg en Zuid-Oost-Brabant) met de leenmannen Van Schelberg lijkt nu onomstotelijk bewezen, en alle beweringen van vroegere auteurs dat dit níet het geval zou zijn kunnen voorgoed als ongegrond worden verklaard.

Nog enige woorden over Jan de Mulder. Wij hebben al gezien dat hij tussen 1623 en 1628 in diverse processen was gewikkeld die samenhangen met zijn erfgoed, de „Schelbergshof”. Wij vonden echter over hem meer gegevens:

In 1624 schonk hij samen met zijn echtgenote Merrij van de(r) Pas(s) een zilveren kelk aan de kapel van Tienray; deze kelk wordt in 1766 verguld (15).

In 1634 wordt hij vermeld als penningmeester van het St. Antoniusgilde van Swolgen (16).

Op 11 april 1642 schenkt hij namens zijn inmiddels overleden oudste zoon Peter en zijn overleden oudste dochter Barber Smullers of De Mulder aan de kapel van Tienray een legaat van 200 gulden (17).

Op 16 december 1643 begint hij een proces tegen Jacob aengen Eijndt, doch dit wordt op 18 februari 1644 overgenomen door Jan de Mulder's schoonzoon Andreas Speicken (18). Men mag hieruit concluderen dat Jan de Mulder tussen genoemde data is overleden.

Naast genoemde Peter en Barber had Jan de Mulder ook nog twee andere kinderen, nl. een dochter Elisabeth (zij was gehuwd met de zojuist genoemde Andreas Speicken), en een zoon Jan, die wij in onze vorige publicatie Jan van Schelberg alias De Mulder noemden, en die als volgende eigenaar van de Schelbergshof bekend is (19).

De genealogie van de familie Schelberg is hiermee met één generatie uitgebreid, en tevens is over de twee daarvoor liggende generaties nu aanzienlijk méér bekend als voorheen.

Tenslotte nog enige woorden over de zin van deze publikatie.

Ik ben er van overtuigd dat élke (amateur)genealoog in staat is om een levendig beeld te geven van een onderzochte familie, indien hij de moeite neemt alle beschikbare bronnen (en niet alleen de registers van de Burgerlijke Stand en de Kerkregisters) te raadplegen, en ik dacht dat dit hier is aangetoond. Daarnaast blijkt, dat het uitwisselen van gegevens van geweldig belang kan zijn. Ik wil op deze plaats dan ook nogmaals mijn dank uitspreken tegenover de heer H. Beurskens, die dankzij zijn oplettendheid en zijn betrokkenheid bij alles wat het Noord-Limburgse aangaat, mij in staat heeft gesteld de genealogie van de familie Schelberg aan te vullen. Tevens dank ik de redactie van dit tijdschrift die hierbij, door mijn vorige artikel te publiceren, een bemiddelende rol heeft gespeeld.

NOTEN:

1. LTVG 1975 (3) 63-66: L.J.G.W. Schelberg, Jan van Schelberg of Jan de Mulder?
2. Bij deze bewijsvoering zal gebruik gemaakt worden van de oorspronkelijk te Swolgen bewaarde, en sinds kort aan het Rijksarchief Limburg in bruikleen gegeven documenten. Daar deze nog niet officieel zijn geïnventariseerd, is slechts verwijzing naar „kerk-archief” (KA), „schepenbank-archief/protocollenregisters” (S-pr.) en „schepenbank-archief/diversen” (S-div.) mogelijk.
3. RAL, Archief van het Souverein Hof van het Overkwartier te Roermond, tevens Leenhof van het Overkwartier, nr. 247 H nr. VIII, fol. 45 v.
4. Swolgen KA, Copia van het Kerckenboeck van Swolgen ende haer erffrechten hierin beschreven.
5. Archief van de Rekenkamer van het Overkwartier van Gelder, Rekeningen van het rentamt Kessel, dossiers nr. 372 en 373.
6. Bron idem als 4.
7. RAL, Archief van het huis van Well, inv. nr. 450.
8. Swolgen, S-div.
9. Bron idem als 5.
10. Swolgen, S-pr. dl. I (7 maart 1602 t/m 7 maart 1624).
11. Swolgen, S-pr. dl. II (16 januari 1625 t/m 11 oktober 1674).
12. Bron idem als 11.
13. Bron idem als 11.
14. RAL, Meerlo 3759.
15. Swolgen KA, Aantekenboek van pastoor Arnold Aerts van Swolgen, p. 35.
16. Swolgen KA, Boekje St. Antoniusgilde.
17. Swolgen KA, los stuk.
18. Swolgen, S-pr. dl. II.
19. Hierbij is aan te tekenen dat de mededeling in voorgaande publicatie dat Jan van Schelberg alias de Mulder een halfbroer was van Peter de Mulder berust op een foutieve interpretatie van een akte.

L.J. JONKHOUT

SERVAAS JONKHOUT, bijgenaamd „Vaos de Jeeger”, uit Geulle

Uit mijn kinderjaren kan ik mij nog vele spannende verhalen herinneren, die vader in de vooroorlogse en toen nog televisieloze jaren 's avonds vertelde.

Hij vertelde dan aan ons, de verhalen, die vroeger bij mijn grootouders, woonachtig in Geulle, gedurende de lange winteravonden als de naobers kwamen buurten bij de brandende kachel werden verteld.

Het waren spannende en soms enge verhalen over de vuurman, weerwolven, heksen en spoken. Bij die verhalen was er ook een over „Vaos de jeeger”.

Als kind vind je dat leuk, je vergeet die verhalen gedeeltelijk en daar blijft het bij.

Maar dan wordt je belangstelling gewekt voor genealogie.

Je gaat speuren, verzamelt gegevens, rangschikt ze, leest boeken en artikelen over de streek waar je voorouders hebben gewoond.

En zo kwam ik ook weer terecht bij „Vaos de jeeger”.

Ik weet nu iets meer over hem en zijn gezin, zijn ouders en andere voorvaderen en constateer dat we dezelfde voorvader hebben.

Pastoor Aug. C. Kengen, zelf geboortig van Geulle, schrijft in zijn boek „Uit Geul's Verleden”, uitgave 1926, ook over Vaos.

Hij heeft dat op zo'n leuke manier gedaan, dat het m.i. afbreuk zou doen aan zijn verteltrant, als ik zou proberen het mij in mijn kinderjaren vertelde verhaal opnieuw weer te geven.

Als hij schrijft over Geulse gebruiken en vertelsels, vertelt hij ook over het gilde, dat nog niet uitgestorven is nl. de liefhebbers van een wildbraad, de „Loerjaegers”.

Daar zou Vaos de Jeeger, als hij nog leefde, van weten te vertellen.

Hij die den stiel op zijn duimpje kende was aangesteld als veldwachter, bosch- en jagermeester en grijs geworden in het vak. Het gebeurt meer, dat de Heeren zoo iemand aanstellen op hun jachtterreinen, eerstens om hem onschadelijk te maken, tweedens omdat hij de trucken en mallisten zijner vroegere collega's op een haar kent. Maar dat moet dan ook iemand zijn, die op 200 Meter een haas kan ontdekken in zijn leger, die versche hazensporen weet te onderscheiden van oude, die in een heg de openingen kent, waar een haas nooit door gaat, die secuur weet in welke richting een haas altijd de vlucht neemt, die een haas in rust zoo verschalkt, dat hij hem tot op 2 passen kan naderen en zoo meer. Daarbij moet hij bij het minste gevaar zich een air kunnen geven alsof hij de onschuld zelf is, aan onbevoegden nooit iets van zijn avonturen verklappen en op punt van strooperszaken zoo gesloten zijn als een kist. Zoo moet een echte loerjaeger zijn.

Vaos was een streep door de rekening van zijn vroegere stroopgenoten, men moest nu dubbel voorzichtig zijn, want de vroegere makker kende hen allen, kende ook alle geschikte hoeken en plaatsen, de hazenlegers en schuilpaadjes der langooren in de Leukde, in Waalsdenhoek, aan den Maoterberg en Graevenakker, aan het Weukelenstretje zoowel als aan het klein Geulke en de Maas.

En toch wist men hem te verschalken.

Daarvoor bedacht men den „vuurman”.

Als ze met den lichtbak uittrokken, keek iedereen vanaf de hoogte met schrik naar den lichtbol, die zich op en neer bewoog in het holle van den nacht bij regenvlagen en windstoten. Dan durfde niemand door den „Pas” komen, men ging liever door het veld over den grooten weg, daar kon men beter en harder lopen.

Maar dit gebeurde alleen, als Vaos de Jeeger naar Scherpenheuvel was of als er groote klopjachten georganiseerd waren bij den Baron van Mheer, waar Vaos altijd heen ging.

Ongelooflijk hoe de rakkers er achter kwamen, wanneer de baan heel klaar of heel duister was. Men bedacht ook nog een ander middel dat geslepen genoeg was voor een Amerikaanschen roodhuid. Er bevond zich aan den kleinen duiker beneden den Spoordijk en het Geulderbosch een strook hei en hoog gras, een eldorado voor langooren. Aan den rand van dit uitgelezen plekje stonden toen eenige kopwilgen, misschien staan ze er nog, van welken er sommigen wegens den hoogen ouderdom hol waren en gemakkelijk een mensch konden bevatten.

Vóór dag en dauw liet men zich daarin af, stak den loop van het uitneembaar zakgeweertje door

D-Jonkhout-2

een klein gat, dat juist genoeg ruimte bood om het daarvoor liggende pleintje onder schot te hebben en wachtte wachtte

Wachten en geduld zijn hoofdvereischten voor den strooper. Patientie is een zeldzaam plantje, maar de loerjaeger moet het planten op iederen pas, die hij zet.

Als langoor dan 's morgens vroeg uit de stoppelklee terugkeert naar zijn leger om verder den dag in zalig niets doen en slapen door te brengen, wordt hij onmeedoogend door een moordend schot verrast en den pot ingeholpen.

Een enkele keer was de garde hun te slim af.

Met veel vertoon en in zijne Zondagsche kleeren, den paraplu onder den arm, trok hij door de pas naar het station van Bunde, nam de trein naar Beek en kwam vandaar zich dekkend achter haag en heuvel naar het terrein terug, waar de stroopers zich nu veilig waanden. De akelige sta-in-de-weg was op stap. Maar hij was dichterbij dan zij konden vermoeden en zat hen op de hielen voor zij er op verdacht waren.

Eens was J. in zijn rookhuisje gekropen op de plaats waar anders klompen gedroogd en gebruikt worden. Dat gaf mooi uitzicht door een kleine opening op een koolveld waar reeds sedert eenige nachten een „grijs” over de sneeuw zijn buikje kwam vullen. Gunstiger en veiliger plaats was niet denkbaar.

Doch de garde kent ook ieder slob en steeg, ieder bakkes en ruikes, van waar uit zijn beschermelingen gevaar dreigt en sluipt en kruipt en bespringt den argeloozen strooper. Dat ondervond J. ook. Eer een schot viel, greep een vast hand den loop van het geweer, dat nu van beide kanten hardnekkig werd vastgehouden; een strijd die eindigde met een proces-verbaal en het verlies van het geweer. Als de strooper een oolijke klant was, en die vindt men ook onder dat gilde, nam hij wel eens een loopje met Vaos. In een heg, welke deze dikwijls voorbij kwam op zijn tournee, werd 's avonds in het donker een opgevuld hazevel in een struik gehangen. De garde, niets kwaads vermoedend, zag in den vroegen morgen deze stroopersongerechtigheid en verkneukelde zich reeds in 't vooruitzicht om de hand op een strikzenzetter te leggen. Den heelen dag en den opvolgenden nacht bleef hij in de nabijheid. Niemand echter daagde op om het slachtoffer op te halen. Als het dan morgen, middag en later werd, was zijn geduld ten einde, hij kroop naderbij, nog korter en kwam tot de ontdekking, dat hij leelijk bij den neus genomen was. Een onchristelijke wensch bromde hij tusschen de tanden. Tot overmaat van ramp en om de mop compleet te maken, hield het haasje een stompje aardenpijp in den bek, waarop nederig om „e bitsche vuur astebleef” verzocht. Tot zover Pastoor Kengen over Vaos de Jeeger.

Genealogie

I. MICHAEL JONCKHOLT.

trouwde te Bunde op 16 september 1642 met Isabella ? .

Kinderen uit hun huwelijk zijn:

1. Godfried, volgt II;
2. Goswinus, gedoopt te Bunde op 13-10-1649.

II. GODFRIED JONCKHOUT.

gedoopt te Bunde op 9 maart 1643.

Hij huwt met Catharina BLOMEN (BLOEMEN), die geboren is te Geulle op 18-12-1643 als dochter van Petrus BLOMEN en Catharina BOURS.

Zij overlijdt te Geulle op 25-3-1691.

Godfried is verdronken te Geulle op 18 januari 1726 bij een verschrikkelijke overstroming van het dorp, zoals de pastoor Wilhelmus Veugen (1722-1751) aantekent in het overlijdensregister der parochie.

Uit hun echtverbintenis werden 4 kinderen geboren:

1. Mechtild, gedoopt te Geulle 21-7-1675, gehuwd te Geulle 29-10-1717 met Jasper Janssen uit Waverzée, die overleden is te Geulle 19-4-1755;
2. Michael, volgt III;
3. Elisabeth, gedoopt te Geulle, 28-1-1683.
Zij trouwt te Geulle 5-2-1714 met Dionisius Dickers en overlijdt 17-6-1752.
Volgens een aantekening in het overlijdensregister van Geulle is zij gevonden in

D-Jonkhout-3

- Kleine Meers (gemeente Elsloo). Zij was toen dement.
Op het kerkhof te Geulle is zij begraven.
4. Petrus gedoopt te Geulle, 2 juni 1686.
Huwte te Geulle op 15-4-1714 met Catharina Stevens.
Hij sterft te Geulle op 4-1-1751.

III. MICHAEL JONCKHOUT.

is gedoopt te Geulle op 7 oktober 1678.
Hij trouwt op 7 oktober 1708 te Geulle met Agnes DICKERS,
die te Geulle overlijdt op 29-12-1767.
Michael sterft te Geulle op 28 mei 1762.
Uit hun huwelijk worden 4 kinderen geboren:

1. Godefridus, gedoopt te Geulle 6-5-1709;
2. Catharina, gedoopt in 1713, trouwt te Geulle op 30-1-1763
met Leonardus BOURS en overlijdt te Geulle 26-5-1794;
3. Servatius, volgt IV;
4. Mechtildis, gedoopt te Geulle 26-6-1721,
huwt met Leonardus LUIJTEN.

IV. SERVATIUS JONCKHOUT.

wordt gedoopt te Geulle op 22 november 1716.
Op 12 oktober 1749 trouwt hij te Geulle met
Cornelia PAULISSEN (overleden te Geulle, 8-3-1787).
Op 19 november 1780 sterft hij te Geulle.
Zij hebben 1 kind gekregen:

1. Michael, volgt V.

V. MICHAEL JONCKHOUT.

Gedoopt te Geulle 5 juni 1752, trouwt te Geulle op 15 november 1783
met Barbara SWELSEN.
Hij overlijdt te Geulle 16 oktober 1823.
Zijn beroep is akkerman.
Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1. Elisabeth, overleden te Geulle op 3-4-1803, 11 jaren oud;
2. Michael, volgt VI.

Michael is eens betrokken geweest bij een vechtpartij in Maastricht en
heeft daarvoor een fikse straf opgelopen.

„9 december 1774 had de officier op den ouden stadthuys laten vastzetten
Machiel Jonghout, geboortigh van Geull.

Deze had op 20 november te zamen met Peter Bours, ruyter onder de Garden,
en Pieter Janssen, komende uit de herbergh genaamd „den Haagh”,
Gerrit Tilmans, Joes Swelsen en Toussaint Huntjes aangevallen en geslagen,
vooral Gerrit Tilmans, zelfs met levensgevaar, enz.

..... Schepenen regt doende, condemneren hem in 'n amende van veertigh
Rijksdaalders of hondert gulden Holl., verder nog aght dagen te water en
te brood, mitsgaders te betalen den meesterloon van dokter en chirurgijn —
pijn — en smertgeld en in de kosten, enz.

Uitgesproken op 3 januari 1775 ten ouden Stadhuysen enz.”

VI. MICHAEL JONCKHOUT.

werd geboren in 1792.
Hij trouwde te Geulle op 22 augustus 1822 met Maria Ida BOURS.
Hij woonde op de Bloemberg en zijn beroep was akkerman.
Hun kinderen zijn:

1. Joannes Servatius, volgt VII;
2. Gerardus, geboren te Geulle 26-3-1824.

VII. JOANNES SERVATIUS JONKHOUT (VAOS de Jeeger).

Geboren te Geulle op 4 december 1822.

Gehuwd te Geulle 7 november 1850 met Joanna Maria MAAS.

Overleden te Geulle 29 april 1887.

Hij was opzichter bij graaf D'Oultremont, later rijksveldwachter.

Het meest bekend is hij als „Vaos de Jeeger”.

De kinderen, die uit dit huwelijk werden geboren, zijn:

1. Joannes Michael, geboren te Geulle, 23 januari 1852, gehuwd te Geulle 30 april 1885 met Anna Mechtildis HOOFS, overleden te Geulle op 5 mei 1922, zijn beroep was landbouwer;
2. Maria Ida, geboren te Geulle, 21 juni 1855 en aldaar overleden op 1 juni 1859;
3. Gerardus Hubertus, geboren te Geulle, 17 november 1857. Gehuwd met Maria Antonia Josephina CLAESSEN. Overleden te Geulle, 10 juni 1937, beroep landbouwer en schrijnwerker;
4. Maria Catharina, geboren te Geulle, 1 juni 1863, gehuwd te Geulle 16 juni 1892 met Joannes JACOBS.

BRONNEN:

Kerkelijke registers der R.K. kerk te Geulle, welke zich op de pastorie aldaar bevinden.

Kerkelijke registers der R.K. parochie en de protestantse gemeente van Geulle, welke zich bevinden in het Rijksarchief in Limburg.

Uit Geul's Verleden door pastoor Aug. Kengen, 1926.

Stamboom van de familie Maassen uit Geulle door mr. A. Maassen, uitgave sectie Genealogie van het L.G.O.G. te Maastricht, 1975.

Dank aan de heer mr. A. Maassen te Maastricht voor zijn gepleegde onderzoekingen.

Vervolg vraag- en antwoordrubriek

127. EERSTE JAARGANG

Wie kan mij tegen betaling helpen aan de eerste jaargang (1973) van het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie?

J.H.J. Höppener, Rijdtstraat 33, 6114 AJ, Susteren.

128. BENDEN

Hubert Benden, geb. ca. , overl. Schaesberg 23-12-1867, gehuwd met Maria Catharina Sangen, geb. Schaesberg 3-11-1818, overl. ald. 13-9-1857. Waar en wanneer werd Hubert Benden geboren, en waar en wanneer vond het huwelijk plaats?

P. Benden, Poststraat 29, 6371 VK, Schaesberg, tel. 045-313719.

129. SANGEN

Joannes Mathias Sangen, van beroep nagelsmid, overleed te Schaesberg in 1854. Hij was gehuwd met Maria Gertrude Kleynen (Kleenen). Wie kan nadere gegevens over dit echtpaar verschaffen?

P. Benden, als boven.

HET GEMEENTE-ARCHIEF VAN HEERLEN HEEFT U VEEL TE BIEDEN

Reeds in de oude huisvesting van het gemeente-archief van Heerlen (in een vleugel van de stadschouwburg) was de studiezaal met naaste omgeving een bekend trefpunt voor veel genealogische onderzoekers.

Nu de mogelijkheden aanzienlijk zijn uitgebreid door de verhuizing naar het thermencomplex aan de Coriovallumstraat nummer 9 te Heerlen, ligt het in de lijn der verwachtingen, dat het aantal bezoekers zal toenemen en dat daardoor nóg meer dan in het verleden het archief een belangrijke rol kan gaan spelen bij het werk van de onderzoeker. De tot nu toe bekende cijfers geven al duidelijk aan, dat de studiezaal meer bezocht wordt, niet alleen door genealogen maar ook door historisch geïnteresseerden met andere doelstellingen.

Waarom zou er overigens een onderscheid gemaakt moeten worden tussen genealogen en andere onderzoekers? Het zij hier nog eens duidelijk gesteld, dat een genealoog, die alleen met jaartallen en namen van voorouders werkt, niet serieus genomen kan worden en de naam van genealoog niet verdient, maar dat gelukkig steeds meer het onderzoek gericht wordt op geschiedenis en wel familiegeschiedenis, in welk geval een onderscheid niet op zijn plaats is.

Vanzelfsprekend zijn namen en jaartallen noodzakelijke gegevens en daarom wordt bij het volgende overzicht van de bronnen, die in Heerlen te raadplegen zijn, ook begonnen met de burgerlijke stand en de retroacta, om daarna diverse andere archiefbestanddelen de revue te laten passeren.

Burgerlijke Stand

In het archief worden bewaard de akten van geboorte, huwelijk en overlijden van 1799 tot en met 1872, voorafgegaan door een soort kladregister over de jaren 1795 tot 1799.

Men dient, wanneer men aan een onderzoek begint, reeds enkele gegevens verzameld te hebben bij familieleden of elders, zodat één of meer data van vóór 1873 bekend zijn, waarmee het verdere onderzoek kan starten. De bijlagen bij de huwelijksakten zijn nog niet in het archief van Heerlen aanwezig. Binnen niet al te lange tijd zullen kopieën hiervan te raadplegen zijn in de studiezaal. Deze bijlagen zijn van groot belang, omdat er gegevens in voorkomen, die de onderzoeker in één keer een eind verder brengen (afschriften van doopaantekeningen of gegevens betreffende militaire dienst, gegevens over overleden ouders of grootouders en aantekeningen over vroegere huwelijken of andere woonplaatsen).

De geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten zijn toegankelijk via de tienjarentafels, alfabetische lijsten van familienamen, eveneens lopend van 1799 tot en met 1872.

Zowel voor de akten als voor de tienjarentafels geldt, dat de „jongere” stukken nog op het gemeentehuis aanwezig zijn ten behoeve van het ambtelijk werk.

De tienjarentafels zijn gekopieerd en staan in de studiezaal tot vrij gebruik voor iedereen. Aan de kopiëring van de akten zelf wordt gewerkt: dit werk is thans gevorderd tot 1812.

Bevolkingsregisters

Een goed hulpmiddel bij het onderzoek (maar minder bekend) zijn de bevolkingsregisters. Deze zijn in Heerlen beschikbaar over de jaren 1850 tot 1940. Per gezin werd een blad aangelegd met vermelding van het hoofd van dat gezin, zijn vrouw en kinderen, alsmede andere gezinsleden en inwonenden. De registers vormen een niet te verwaarlozen bron bij het onderzoek, ook en niet in het minst omdat er meer recente gegevens in te vinden zijn.

Vanaf 1862 zijn de bedoelde registers alfabetisch ingericht. De delen van 1850 zijn per wijk verdeeld en volgen de toenmalige huisnummering.

Verder is er een deel uit de periode 1826-1829, waarin echter alleen meerderjarige mannen (lees: 23-jarigen en ouderen) waren opgenomen.

Verder beschikt het archief over een paar primitieve lijsten van Heerlen, Schaesberg, Nieuwenhagen en Voerendaal van het jaar 1796, die echter in voorkomende gevallen hun nut kunnen hebben.

Retroacta

Wie verder teruggaat in de tijd dan 1800 kan niet meer beschikken over de akten van de burgerlijke

stand (deze zijn immers pas ingevoerd in de Franse tijd), maar moet zich behelpen met de aantekeningen van de pastoor en de dominee in de kerkelijke registers. De geestelijken maakten een zo kort mogelijke aantekening: bij de doop de naam van het kind, de namen van de ouders (van de moeder soms alleen de voornaam) en tenslotte de namen van de getuigen (peter en meter). Bij het huwelijk wordt ook volstaan met de namen van de huwendes (zonder woonplaats of leeftijd) en de getuigen. De begrafenis-aantekening is zo mogelijk nog korter.

Toch kan men met deze simpele gegevens met enige toewijding een aardig resultaat bereiken. De praktijk leert dit wel. Veel nut ondervindt men van de complete alfabetische lijst bij deze retroacta. De registers beginnen bij de pastoor (van de Sint Pancratiusparochie) in 1588 (dopen en huwelijken) en 1598 (begraafboeken) en lopen, zij het met enige lacunes, door tot 1798. Men vindt hierin ook de gegevens van Nieuwenhagen en die van Schaesberg vóór 1700.

De dominee van de Nederlands Hervormde Kerk te Heerlen begon zijn aantekeningen in 1650 (doop), 1652 (huwelijk) en 1728 (overlijden). Deze lopen door tot 1796/1797.

Van al deze registers zijn kopieën aanwezig in de studiezaal. Bovendien zijn er (voor degenen, die moeite hebben met het oude schrift) afschriften aanwezig in de zogenaamde collectie Horst, die op aanvraag in te zien is.

Ook van enige andere plaatsen zijn kopieën van retroacta aanwezig; een deel daarvan is bij de dienst gedeponerd. Te noemen zijn: Voerendaal (1618-1797) met alfabetische klapper, Schaesberg (1700-1798), Uebach (1651-1797), Merkstein (1624-1797), Frelenberg (1712-1797), Herzogenrath (1732-1798) en Gangelt (1615-1798). Daarnaast zijn er klappers op de doopboeken van Jabeek (1695-1899) en Merkelbeek (1610-1850). Tenslotte zijn te vermelden de klappers op de parochieregisters van Hillensberg (1617-1642) en Amstenrade (1623-1720). Ook deze stukken staan in de studiezaal en zijn vrij te raadplegen.

Genealogieën

In de loop der jaren is een groot aantal gegevens over diverse families verzameld door eigen onderzoekingen of door inbreng van anderen. Van al deze genealogische gegevens zijn dossiers aangelegd, alfabetisch op familie geordend. De inhoud is zeer verschillend, variërend van één enkele vermelding tot een totale stamboom. Door het heterogene karakter zou een opsomming van de familiedossiers te grote verwachtingen wekken. De bezoekers kunnen de stukken op aanvraag ter plaatse inzien.

Bidprentjes

De verzameling bidprentjes bestaat momenteel uit ongeveer 39000 exemplaren. De collectie groeit jaarlijks met circa 3000 prentjes. Daar ze echter niet altijd betrouwbaar zijn, is controle van de gegevens aan de hand van officiële bronnen meestal geboden.

Op verzoek kan men inzage krijgen van de prentjes betreffende een bepaalde familie.

Notarieel archief

De archieven van de notarissen, die vanaf 1671 in Heerlen werkzaam waren, behoren tot de belangrijkste bronnen voor verder onderzoek. Hun archieven zijn aanwezig tot en met 1842. Kent men al de zuiver genealogische feiten van bepaalde personen, dan verschaffen de notariële archieven verdere informatie in de akten van overdracht, de testamenten, de boedelbeschrijvingen, veiligingsvoorwaarden, verpachtingen en andere akten betreffende eigendom en bezit alsook over voogdbenoemingen en in diverse verklaringen, waarin personen genoemd worden.

Bij een onderzoek in de notariële archieven is het aan te bevelen eerst de zogenaamde repertoria te raadplegen. Dit zijn lijsten met korte overzichten van de inhoud van de akten, waarbij ook de partijen genoemd worden en de soort akte aangegeven, opgemaakt in chronologische volgorde. Deze repertoria zijn aanwezig in de jaren 1713-1719 en 1761-1842, in sommige gevallen zelfs samen met een alfabetische ingang.

Een aparte reden om de repertoria te gebruiken ligt hierin, dat sommige akten niet werden opgenomen in het archief (bijvoorbeeld verklaringen) en wel in het repertorium vermeld, zodat de hoofdgegevens toch bekend zijn.

Archief schepenbank

Transporten van onroerend goed en diverse akten vindt men ook in het schepenbankarchief (globaal tweede helft 17-de tot eind 18-de eeuw), dat bestaat uit een administratief en een rechterlijk gedeelte. Het administratieve deel omvat de neerslag van de activiteiten van schout en schepenen en andere be-

stuurders met betrekking tot het bestuur van Heerlen, vergelijkbaar met het huidige werk van burgemeester en wethouders. Men vindt hierin derhalve notulen, correspondentie, jaarrekeningen, stukken betreffende ambtenaren, gemeente-eigendommen, openbare werken en dergelijke. Speciale vermelding voor genealogisch onderzoek verdienen de leggerboeken, ook rotteboeken genoemd, waarmee bedoeld zijn een reeks registers ingedeeld per rot (buurt) met vermelding van de namen van de eigenaren van vast goed met een opsomming van hun bezit. Deze registers dateren uit 1779.

Het rechterlijk gedeelte bevat onder meer de bovengenoemde akten van transport (de zogenaamde gichtregisters 1678-1793) en andere akten van allerlei aard, die daarbij zijn opgenomen. In nagenoeg alle delen is een eigentijdse alfabetische naamindex aanwezig, die het onderzoek kan vergemakkelijken. Een ander belangrijk onderdeel vormen de civiele en de criminele rol, dat wil zeggen de agenda van de zittingen van de schepen(recht)bank, met de bijbehorende processtukken. Personen (uit uw familie?), die iets op hun kerfstok hadden, komen hierin voor. De misdragingen variëren van een te laat betaalde schuld via „defloratie” tot moord en doodslag. Om een voorbeeld te noemen van mogelijke vondsten: gegevens over onechte of voorechtelijke kinderen.

Bij dit archief zijn voorlopige inventarissen aanwezig. Aan een klapper op de persoonsnamen, voorkomend op de criminele rol, wordt gewerkt. Deze is gereed tot 1750, terwijl het deel 1751-1775 dit jaar kan verschijnen.

Overige archieven

Incidenteel zal men de gezochte gegevens kunnen vinden in één van de vele andere aanwezige archieven. Dit hangt uiteraard ook af van de aard van het onderzoek. De magazijnlijst in de studiezaal geeft van de aanwezige archieven een volledig overzicht. Men treft daarin onder andere het archief aan van het gemeentebestuur met registers van vertrek uit en vestiging in de gemeente, lopend vanaf 1876, werkboekjes van bevolkingscontroleurs bij volkstellingen vanaf 1912, hinderwetsvergunningen, bouwvergunningen enzovoorts. Verder onder meer het archief van de Pancratusparochie (1620-1924), van diverse instellingen en commissies, in het algemeen van weinig belang voor genealogen, en een bescheiden verzameling kadastrale en topografische kaarten.

Documentaire verzamelingen

Een voor genealogen zeer nuttige verzameling is de collectie Horst. Hierin treft men het resultaat aan van een jarenlange bestudering van de regionale geschiedenis, leengoederen en huizen en vooral families in en om het Heerlener land.

In de collectie zelf zijn diverse kaartsystemen en andere ingangen aanwezig.

Er is bovendien een goede inventaris van gemaakt. De stukken kunnen op verzoek geraadpleegd worden. De inventaris staat in de studiezaal.

Een verzameling, die zeker vermeld moet worden is de verzameling krantenknipsels of persberichten. Behalve de ingebonden jaargangen van de kranten uit de streek (Het Limburgs Dagblad vanaf 1918, De Limburger vanaf 1926 met enkele oudere jaargangen) is er er een collectie knipsels opgebouwd, systematisch op onderwerp opgeborgen. Daar in de jongere kranten ook vroegere toestanden worden belicht, kan men voor zijn onderzoek vaak bruikbare gegevens opsporen. Het noemen van de opgenomen overlijdensberichten als bron van onderzoek is ongetwijfeld overbodig.

De fotocollectie kan van nut zijn voor de illustratie van artikelen.

De bibliotheek

Het gemeente-archief van Heerlen beschikt over een vrij uitgebreide en goede bibliotheek. Hoewel genealogie slechts een zeer bescheiden plaats inneemt tussen onderwerpen als Romeinse archeologie, kunst en cultuur, recht en rechtsgeschiedenis en historie algemeen, verdient het toch aanbeveling bij een onderzoek en vooral bij een algemene oriëntering het bibliotheekbestand te raadplegen.

Dit kan heel gemakkelijk, omdat een catalogus in kaartvorm in de studiezaal aanwezig is, zowel systematisch op onderwerp als alfabetisch op schrijver samengesteld. Wie het codenummer 7 (oud systeem) of 929 (nieuw UDC-systeem) kent, kan zelf zijn keuze maken uit de aanwezige boeken.

Van de tijdschriften staan er enkele compleet in de studiezaal, van andere is het jongste nummer ter inzage gelegd. De dienst is geabonneerd op de volgende zuiver genealogische tijdschriften: „Gens Nostra” „Vlaamse Stam”, „Mensen van Vroeger” en (uiteraard) het „Limburgs Tijdschrift voor Genealogie”, maar daarnaast op tientallen andere Limburgse, nationale en buitenlandse tijdschriften, waarvan gebruik gemaakt kan worden door de bezoekers van de studiezaal.

De onderzoeker dient immers, om tot een aanvaardbaar resultaat te komen, ook de historische neven-

gebieden in zijn onderzoek te betrekken. Hiertoe scheidt de bibliotheek alle mogelijkheden. De meest gevraagde werken alsmede encyclopedieën, woordenboeken en handleidingen staan in de studiezaal. De overige kunnen ter inzage gevraagd worden.

Algemene gegevens voor een bezoek aan de studiezaal

Alle voltooide inventarissen van archieven zijn in de studiezaal aanwezig.

Voor zover mogelijk worden kopieën van veel gebruikte stukken in de studiezaal geplaatst.

Iedere bezoeker kan zelf de bibliotheekcatalogus gebruiken.

Een kopieermachine met muntapparaat staat ten algemenen dienste.

Uitlenen van boeken is (binnen zekere grenzen) mogelijk.

Men kan ook uit andere archieven en bibliotheken (tegen een matige vergoeding) werken laten opvragen, om deze in de studiezaal te Heerlen (of boeken thuis) te raadplegen.

Een aparte cabine is beschikbaar, als men daar behoefte aan heeft (bij voorbeeld als men een schrijfmachine meebrengt).

Een cafetaria is in het gebouw aanwezig.

De openingstijden zijn van dinsdag tot vrijdag van 10.00 uur tot 17.00 uur en op zaterdag van 10.00 uur tot 13.00 uur.

De toegang is gratis. Alle mogelijke hulp wordt verleend alleen het onderzoek moet men zelf doen.

3 E 24

929(492.945/.947)

6 A 19

929(493.6)

949.294.5/.7

949.36

POSWICK, E.

Histoire biographique et généalogique de la noblesse
limbourgeoise. Tome 1.

Liège, Grandmont-Donders, 1873 (2), VI, 371 blz.,
afb., bijlgn., 28 pltn., litopgn. in voetrn.

Kaart uit de bibliotheekcatalogus. Op het aanvraagformulier vult men het nummer 3 E 24 of 6 A 19 in. De codering rechts boven betekent „genealogie, heraldiek en geschiedenis Zuid-Limburg en Luik”.

Naam: Beroep:

Adres:

Telefoon:

Doel van het onderzoek:

Hij/zij verklaart zich te onderwerpen aan het reglement.

Handtekening:

Formulier, dat de bezoeker één maal per jaar invult, o.m. ten behoeve van de statistiek.

GEMEENTELIJKE OUDHEIDKUNDIGE DIENST HEERLEN

naam:
datum:

verzoekt ter inzage in de studiezaal:

Per brieftje slechts stukken van één afdeling aanvragen! →

archief	bibliotheek	documentatie
---------	-------------	--------------

1-A/B/D-1

Aanvraagformulier voor archiefstukken, boeken of documentatiemateriaal.

TWEEDE AANVULLING LIJST BESCHIKBARE GENEALOGISCHE BRONNEN

012. Belfeld (Parochie van de H. Urbanus)

- 012-1. D 15/8/1658 – 21/2/1774.
- 012-2. D 15/5/1774 – 24/12/1791; H 4/6/1659 – 25/5/1791; gevormden 1792, 1762, 1772; S 22/5/1662 – 23/12/1705.
- 012-3. S 26/1/1706 – 16/12/1791; D onwettigen; DHS 1791.

013. Bemelen (Parochie van de H. Laurentius)

- 013-1. D 16/6/1672 – 24/6/1797; H 6/1/1730 – 31/1/1796; S 4/3/1730 – 3/7/1783.
- 013-2. S 29/12/1783 – 25/7/1796; D 16/6/1672 – 13/2/1825.
- 013-3. D 9/3/1825 – 15/12/1848; S 10/6/1736 – 23/10/1848; H 6/1/1730 – 22/4/1781.

014. Berg (Parochie van de H. Michael)

- 014-1. H 5/11/1711 – 25/5/1754; S 12/7/1707 – 13/2/1769; D 14/11/1706 – 30/5/1798; H 24/8/1770 – 2/10/1797; S 30/8/1770 – 7/6/1798.

015. Berg en Terblijt (Parochie van de H. Monulphus en Gondulphus)

- 015-1. DHO 1633-1643; D 11/3/1643 – 28/11/1697.
- 015-2. D 3/12/1697 – 27/10/1701; S 10/7/1694 – 3/5/1711; D 14/2/1702 – 12/12/1712; H 17/7/1644 – 20/11/1712.
- 015-3. H 19/2/1713 – 7/1/1766; D 22/1/1713 – 30/10/1728.
- 015-4. D 12/1/1728 – 1/1/1766; S 3/4/1713 – 3/10/1738.
- 015-5. S 27/8/1737 – 18/9/1765; S (kinderen) 19/1/1713 – 3/1/1766; DHO 1770; H 7/1/1766 – 14/1/1767.
- 015-6. H 22/7/1767 – 11/9/1797; D 1/1/1766 – 19/12/1797; S 11/2/1766 – 13/8/1797; S (kinderen) 22/2/1766 – 22/5/1797.

019. Blitterswijck (Parochie van Maria Geboorte)

- 019-1. D 5/7/1711 – 17/11/1758; S 28/7/1711 – 18/11/1758; H 21/10/1711 – 26/6/1758; D 22/2/1759 – 8/12/1776.

021. Borgharen (Parochie van de H. Martinus)

- 021-1. D 28/1/1595 – 13/12/1707; H 7/7/1599 – 20/4/1711.
- 021-2. D 10/1/1757 – 20/7/1796; D (onwettig) 13/4/1765 – 29/11/1795; D 28/1/1595 – 21/12/1756; D 28/1/1596 – 25/2/1629.
- 021-3. D 12/1/1630 – 22/7/1752.
- 021-4. D 5/7/1752 – 19/8/1808; H 7/7/1599 – 30/1/1815; S 7/2/1728 – 30/6/1782.
- 021-5. S 12/6/1783 – 25/3/1815; S 12/3/1730 – 23/1/1795; DHS 1807, 1808, 1823.

023. Born (Parochie van de H. Martinus)

- 023-1. D 26/7/1736 – 18/3/1796.
- 023-2. D 28/3/1796 – 6/12/1801; S 22/10/1736 – 26/10/1801; H 14/10/1736 – 19/3/1801; gevormden 1745, 1756, 1765, 1767.

028. Buchten (Parochie van de H. Catharina)

- 028-1. D 1/12/1645 – 19/12/1756; H 23/6/1660 – 27/7/1756; S 15/2/1660 – 24/9/1756; D 17/8/1746 – 7/8/1771.
- 028-2. D 13/8/1771 – 19/10/1837; H 1/10/1747 – 12/2/1809.

029. Buggenum (Parochie van de H. Aldegonda)

- 029-1. D 24/1/1662 – 11/1/1738.
- 029-2. D 20/1/1738 – 21/2/1772; Familiebestand 1712; H 19/10/1723 – 8/1/1771; H 8/6/1637 – 23/4/1711.
- 029-3. H 4/2/1712 – 7/10/1723; D 3/9/1637 – 15/10/1662; S 1/9/1650 – 19/7/1772; D 16/8/1771 – 24/1/1789.
- 029-4. D 17/3/1789 – 20/2/1819.
- 029-5. D 1/3/1819 – 28/11/1826; H 15/10/1772 – 15/5/1817.

F. RAMAEKERS

GENEALOGISCHE GEGEVENS OP GRAFSTENEN UIT VORIGE EEUWEN

Deel 96-97 van de Publications etc. (P.S.H.A.L.) Jaarg. 1960/61 is geheel gewijd aan een beschrijving van „Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de kerken der Provincie Limburg” door Dr. J. Belonje. In dit omvangrijke werk geeft de schrijver een overzicht van de opschriften op toendertijd bekende grafstenen van vóór 1860 in alle Limburgse parochies, gesupplementeerd met parochies in de Belgische en Duitse grensgebieden. Deze uitgave kan ik dan ook bij iedere genealoog zeer warm aanbevelen, temeer omdat er een zeer uitgebreid namenregister in is opgenomen en vele genealogische aantekeningen bij de opschriften gemaakt zijn.

Zoals alles echter, verouderde ook deze uitgave onvermijdelijk. Wanneer we kijken naar de datum van verschijnen mag verondersteld worden dat de gegevens minstens 20 jaar oud zijn. Dit zal mijns inziens betekenen dat menige steen in deze uitgave vermeld bij verbouwingen en andere werkzaamheden zal zijn verdwenen. Het betekent ook echter, en ik zal hierna daarvan voorbeelden geven, dat meerdere oude grafstenen teruggevonden zijn.

Kijken we bijv. op blz. 223 e.v. onder de gemeente Nuth dan vinden we daar 13 grafstenen vermeld die toendertijd op het kerkhof aanwezig waren. Al deze stenen zijn nu nog aanwezig en staan rechts naast het voorste gedeelte van de kerk. Ze werden daar geplaatst bij de restauratie van het kerkje, zo'n tien jaar geleden. Men heeft toen kennelijk meerdere grafstenen teruggevonden, want het kerkhofje telt nu 23 kruisen, waarvan er dus tien niet vermeld zijn in het overzicht van Belonje. Deze stenen werden ook niet onder een andere plaatsnaam geregistreerd. Ik zal daarom hun opschriften hier vermelden. Ze luiden als volgt:

1. Hier ligt begraven HENDRICK MEESEN sterf A^o 1632 den 12 august en den MAE.... SN..ERS syn huysvrouwe ster A^o □ □ den □ □ Bidt Godt voer die zielen.
2. Hier ligt begraven AGOP..SSEN (?) A^o. 1617 den 10 sepvbris ende sin hvsrov. A^o 1630 den 9 january
3. A^o 1655 den 13 januarij starf ITEN SOETENDAEL die hausffraw van LIEMEN LIEMPENS Gott trost die seele.
4. Hier light begraven de e..saemen GERTRV.T .AES gestorven den 12 augustus 1696 ende den eersaemen HENDERICK EGGEN haeren man gestorven den □ □ Anno □ □ in pace Amen.
5. Hier ligt begraven TOMAS BRULS.... e.ster. ot nevstst (?) Anno 1657 (?) den 17 november. Got trost die seel in der ewickeit Amen.
6. Hier ligt begraven JA. OON DER JONG. Starff den 22 augustij 1633 bidt Gott voor die seell.
7. ecri.. (hele regel weggeslagen) den 6 mai 1701 ende JUDITH FRISSCHEN sine heisvrou. Starf A^o □ □ den □ □ Gott troste de selen.
8. Hier ligt begraven den eersamen WILHELMUS SLANGEN is gestorven den 12 Juny 1805 en syne eerbaere huysvrouw ANNA MARIA HOUBEN gestorven den □ □ R Q P.
9. Hic sepultura defunctorum familiae I.F. KERCKHOFFS 1817.
10. Bid voor de ziel van zaliger den heer JOANNES FRANCISCUS CREUWEN geboren te Vaasraedt 13 april 1838 candidaat in de filosofie en letteren op de catholyke universiteit te Leuven in 1864. Stierf gesterkt met de genademiddelen der H. Kerk 19 augustus 1864 betreurd door alle

Een ander voorbeeld van een grafsteen die niet vermeld is in het overzicht van Belonje werd terugge-

D-Grafstenen-2

vonden te Bocholtz. Tijdens mijn bezoek aan het oude kerkhofje te Nuth ontmoette ik de heer Slangen uit Bocholtz (Banerheide 19), die mij vertelde dat hij een dergelijke steen uit 1686 tijdens graafwerkzaamheden in zijn achtertuin gevonden had. Bij nader onderzoek bleek het opschrift van dit stenen grafkruis als volgt:

Anno 1686 den 10 october is die ehr und teuchend reiche JEN BUSCHOFFS in Gott den Herrn entschlaffen. SDSS.

Of deze steen oorspronkelijk uit Bocholtz stamt is niet bekend. Hij zal echter ter zijner tijd toch op het kerkhof van deze parochie geplaatst worden.

Met het oog op het voorafgaande zou ik de leden van de Limburgsche Genealogische Vereniging dan ook willen vragen om in hun woonplaats de opschriften van oude grafstenen te noteren en aan ondergetekende toe te zenden. De gegevens die in het overzicht van Belonje ontbreken, kunnen dan op die manier in dit tijdschrift gepubliceerd worden, zodat deze vaak waardevolle genealogische gegevens ter beschikking van alle leden komen. Ook zou ik gaarne bericht ontvangen omtrent vondsten van dergelijke stenen buiten kerkhoven. Ook deze gegevens zullen worden opgenomen. Het correspondentie-adres is: F. Ramaekers, Steenbokstraat 9, Nijmegen.

Ik zeg hierbij allen die hun medewerking aan dit project willen verlenen reeds bij voorbaat dank.

Hoe talrijk zou al niet het nageslacht zijn van deze Maria Hamers, stammoeder van de familie Huntgens?

Wie kan weerstand bieden aan het verzoek van zijn voorouders, na ruim 300 jaar: Bidt voor onze zielen!

Van onze voorouders zijn niet alleen aantekeningen in de archieven overgebleven, maar vaak ook stenen gedenktekenen, zoals de bijgaande foto's aantonen. Een bron, die door genealogen vaak over het hoofd gezien wordt Toch leveren ze vaak interessant illustratiemateriaal op voor uw familiegeschiedenis en vervullen zodoende de rol die de overledenen hun toegedacht hadden: zij houden de herinnering levendig en zorgen ervoor dat wij nog eens aan die talloze personen denken wier bestaan het onze mogelijk heeft gemaakt!

Niet elke grafsteen is even gemakkelijk te ontcijferen. De tand des tijds heeft eraan geknaagd en de tekst (bijna) uitgewist. Langzaam maar zeker verdwijnt de informatie. Daarom is het ook zo wenselijk dat wij nu noteren wat nog leesbaar is en opsporen wat nog vindbaar is, zodat we van latere genealogen (onze kinderen of kindskinderen) niet het verwijt krijgen, dat we het voor de band liggende niet hebben gedaan en deze „monumentale” informatie hebben laten verloren gaan.